

Vergaderjaar 1987-1988

20080

Wijziging van de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs en de Overgangswet ISOVSO met betrekking tot het aanbrengen van enige wijzigingen van aanvullende, wetstechnische en uitvoeringstechnische aard

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 6 november 1987

De vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

I. ALGEMEEN

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel met betrekking tot een aantal wijzigingen van wetstechnische en uitvoeringstechnische aard.

De leden van de P.v.d.A.-fractie informeerden allereerst waarom in de memorie van toelichting wel de volledige tekst van het advies van de Onderwijsraad van 2 april 1986 is opgenomen en niet die van het advies van die Raad van 1 juli 1986. Over de voorgestelde wijzigingen maakten deze leden vervolgens een aantal opmerkingen.

Ook de leden van de V.V.D.-fractie hadden kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Zij achtten het een goede zaak dat een aantal technische verbeteringen in de bovengenoemde wetten worden aangebracht. Twee onderdelen gaven deze leden aanleiding tot enkele vragen en opmerkingen. In de eerste plaats het instandhoudings/opheffingsbeleid. Destijds is door de V.V.D.-fractie een amendement ingediend, waardoor de provincie bij het plan van scholen rekening dient te houden met voldoende openbaar onderwijs, ook voor het speciaal onderwijs. Is de regering ook van mening dat de provincie dat ook zou moeten doen in geval van opheffing van een school voor speciaal onderwijs?

Het lid van de R.P.F.-fractie meende, dat de memorie van toelichting bij dit voornamelijk wetstechnische wetsvoorstel niet uitblonk door helderheid. Zo ontbreekt een algemeen gedeelte dat aangeeft welke onderwerpen zoal worden behandeld. Bovendien wordt onder de beschrijving van het advies van de Onderwijsraad van 1 juli 1986 verzuimd aan te geven op welke voorgestelde artikel-onderdelen de aan de Onderwijsraad voorgestelde wijzigingen betrekking hadden. Het blijft onduidelijk welke artikelen uit het aan de Onderwijsraad voorgelegde voorstel zijn vervallen. Dit maakt de toelichting moeilijk toegankelijk. Dit lid hoopte, dat bij volgende wetsvoorstellen aan deze punten aandacht zal worden besteed.

¹ Samenstelling:

Leden: Worrell (PvdA), Hermes (CDA), Beinema (CDA), Van Leijenhorst (CDA), voorzitter, Kraaijeveld-Wouters (CDA), Braams (VVD), Niessen (PvdA), Van der Vlies (SGP), Wallage (PvdA), Franssen (VVD), Jorritsma-Lebbink (VVD), Kamp (VVD), ondervoorzitter, Janmaat-Abbe (CDA), Leijnse (PvdA), Nuis (D66), De Cloe (PvdA), Huys (PvdA), Liliipaly (PvdA), Wolffensperger (D66), Tuinstra (CDA), Van Gelder (PvdA), Frissen (CDA) en Van de Camp (CDA).

Plv. leden: Lankhorst (PPR), Lansink (CDA), Reitsma (CDA), Roosen-van Pelt (CDA), De Boer (CDA), Hermans (VVD), Vermeend (PvdA), Schutte (GPV), Verspaget (PvdA), Korthals (VVD), Van Rey (VVD), Van Es (PSP), Leerling (RPF), De Pree (PvdA), Groenman (D66), Netelenbos (PvdA), Buurmeijer (PvdA), Ter Veld (PvdA), Kohnstamm (D66), Boers-Wijnberg (CDA), Tazelaar (PvdA), Van Iersel (CDA) en Oomen-Ruijten (CDA).

II. ARTIKELEN

Artikel I, onderdeel A

Ten aanzien van artikel I onder A, lid 2 maakten de leden van de C.D.A.-fractie de volgende opmerkingen. Zij vroegen zich af waarom aan artikel 3 een nieuw zesde lid moet worden toegevoegd en of geen aansluiting moet worden gezocht bij soortgelijke bepalingen in de WVO.

Deze leden constateerden dat de mogelijke ontheffingsbepaling zich slechts beperkt tot die vakken waarvoor geen bewijs van bekwaamheid is aangewezen. Wat is daarvan de reden? Zij gingen ervan uit dat hierdoor een aantal ervaren leerkrachten in het speciaal onderwijs in de toekomst het gevaar loopt niet over de vereiste bekwaamheid te beschikken.

De leden van de fractie van D66 hadden geen bezwaar tegen de voorgestelde wetswijziging in onderdeel A van artikel I. Zij juichten deze zelfs toe, daar hierdoor de discrepantie tussen de formele en de feitelijke situatie waarschijnlijk zal afnemen.

Wel wilden deze leden graag inzicht in de mate waarin thans onbevoegd wordt lesgegeven in het voortgezet speciaal onderwijs. Het is een gegeven, zo meenden zij, dat mede bepalend zal zijn voor het aantal aanvragen van verklaringen zoals hier bedoeld en tevens voor de werkdruk op het departement.

Hoewel het lid van de R.P.F.-fractie op zich met de voorgestelde wijzigingsbepalingen geen moeite had, zou hij graag de praktische effecten vernemen van de onderdelen A, E, F en J van artikel I. Wat betreft onderdeel A stelde dit lid de volgende vragen. Voor welke vakken wordt onbevoegd lesgeven nu mogelijk? Waaruit blijkt de praktische noodzaak dat onbevoegd wordt lesgegeven? Is bij benadering te zeggen hoeveel leerkrachten het betreft?

Onderdelen B, C en D

Voorts zouden de leden van de C.D.A.-fractie gaarne kennis nemen van het standpunt van de staatssecretaris over het commentaar van de Provinciale Onderwijsraad van Friesland op het advies van de Onderwijsraad (OR 1/108 – P-I d.d. 1 juli 1986) over het Fries in het speciaal onderwijs. Licht hier in het kader van het streven om de ISOVSO zoveel mogelijk te harmoniseren met de WBO geen spanning tussen de verschillende formuleringen?

Ten aanzien van artikel I, onderdeel D kwam bij de leden van de C.D.A.-fractie de vraag naar voren waarom deze *extra verplichting* slechts geldt ten aanzien van de Friese taal en cultuur en niet ten aanzien van andere (facultatieve) vakken.

Nu wordt voorgesteld op de scholen in Friesland het onderwijs in de Friese taal niet imperatief doch facultatief te doen zijn, vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie waarom is afgezien van een verplichte invoering in het licht van een harmonisatie van de ISOVSO en de WBO. Tevens verzochten zij aan te geven waarom een facultatieve regeling een betere bijdrage zou kunnen leveren aan het voorgestane beleid van terugplaatsing van leerlingen naar het reguliere basis- en voortgezet onderwijs, dan een imperatieve regeling.

Wat betreft het Fries merkten de leden van de V.V.D.-fractie op dat in de memorie van toelichting nog eens wordt benadrukt dat de regering het niet noodzakelijk acht het Fries in het (v)so verplicht te stellen. Ook deze leden zouden graag willen weten waarom de regering het niet nodig acht een aan het basisonderwijs identieke regeling te maken, met name omdat

er sprake kan zijn van terugplaatsing naar het reguliere onderwijs. Ook is het, en in sommige gevallen misschien wel juist in het speciaal onderwijs, een goede zaak dat leerlingen de taal die in hun naaste omgeving gesproken wordt leren beheersen. Draagt het huidige voorstel niet een te vrijblijvend karakter? Ware het niet te overwegen in onderdeel D van artikel I, in artikel 19 tweede lid de woorden «of en zo ja» te vervangen door «dat en»? De leden van de V.V.D.-fractie stelden het zeer op prijs de visie van de regering hieromtrent te vernemen.

Wat betreft onderdelen B en C van artikel I vroegen ook de leden van de D66-fractie zich af waarom geen nauwere aansluiting is gezocht bij de betreffende bepalingen in de WBO.

In onderdeel D van artikel I is bepaald dat in het schoolwerkplan gemotiveerd moet worden aangegeven of en zo ja op welke wijze een facultatief wettelijk voorschrift uitvoering vindt op de school. De leden van de fractie van D66 juichten een dergelijke benadering toe, daar deze strookt met hun opvatting over de functie van het schoolwerkplan, namelijk een beschrijvend en reflectief document met een dynamisch karakter. Deze leden bepleitten een consequente doorvoering van genoemde benadering voor alle schoolwerkplanvoorschriften met een (min of meer) facultatief karakter. De leden van de D66-fractie dachten daarbij in het bijzonder aan de eindexamenmogelijkheid voor leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs in het reguliere voortgezet onderwijs (art. 19, tweede lid, onder m van de ISOVSO), aan handelingsplanning (art. 19, vijfde en zesde lid van de ISOVSO) en aan symbiose-onderwijs (art. 19, elfde lid van de ISOVSO).

Vervolgens merkte het lid van de R.P.F.-fractie op, dat hij kon instemmen met de wijziging het onderwijs in de Friese taal niet imperatief doch facultatief te doen zijn. Dit lid ging er daarbij vanuit dat aan scholen die het onderwijs in de Friese taal opnemen in het schoolwerkplan de daarbij behorende bekostiging zou worden verleend.

Kan overigens worden aangegeven op welke wijze de door de Onderwijsraad aangedragen suggestie om in artikel I, onderdelen D en E de woorden «op de nieuw gevormde school» zijn verwerkt?

Onderdelen E en F

Ten slotte zouden de leden van de C.D.A.-fractie gaarne willen vernemen waarom de reikwijdte van de onderdelen E en F van artikel I niet is beperkt tot «de reeds bestaande school».

Ten aanzien van onderdeel E en F vroeg het lid van de R.P.F.-fractie hoe vaak deze situatie zich voordoet, respectievelijk zich vermoedelijk zal voordoen?

Onderdeel G

Ten aanzien van de voorgestelde wijziging vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie hoe dit voorstel zich verhoudt met de brief van de staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen van 2 juni 1987 (19398, nr. 6). Uit die brief blijkt dat zich geen misverstanden voordeden ter zake van het ontheffingenbeleid ex artikel 31, lid 5. Voorts wordt gesproken over evaluatiegegevens inzake het ontheffingenbeleid in het kader van artikel 31, lid 5; in de maand september 1987 zou de hoofdinspecteur de staatssecretaris informeren over het ontheffingenbeleid, op grond waarvan een evaluatie zal plaatsvinden waarover de Kamer te zijner tijd zou worden geïnformeerd.

De leden van de fractie van D66 veronderstelden dat met het begrip «jaar» niet op kalenderjaar, maar op schooljaar wordt geduid en pleitten ervoor dan ook het begrip «schooljaar» op te nemen. Zij waren van mening dat daarmee wordt aangesloten op de praktijk, zoals die onder meer tot uiting komt in het vigerende ontheffingenbeleid.

Onderdeel H

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten de regering te verduidelijken waarom ter voorkoming van de genoemde problemen bij het herhalingsonderzoek in het voortgezet speciaal onderwijs is gekozen voor de formulering «binnen 2 jaren», zonder binding aan een vastgestelde leeftijd van leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs. Slechts voor leerlingen van bij voorbeeld 14 jaar of ouder zou de formulering «binnen 2 jaar» wenselijk zijn. Zij verzochten de regering een reactie op deze gedachte te geven.

Onderdeel J

Deze leden vroegen de regering voorts waarom indertijd in de wet is gekozen voor scholen of afdelingen bestemd voor kinderen met een verschillende meervoudige handicap en waarom in het Onderwijskundig besluit sprake is van «kinderen met eenzelfde meervoudige handicap»? Waarom zou het zinvol zijn te bepalen dat kinderen op een school, of een afdeling voor meervoudig gehandicapten, allemaal een zelfde handicap moeten hebben? Kan worden aangetoond dat scholen of afdelingen waarop kinderen met verschillende handicaps zitten, slechter functioneren dan scholen of afdelingen waarop kinderen met een zelfde combinatie van handicaps zitten?

De leden van de D66-fractie meenden dat het gehanteerde begrip «handicaps» misverstaan oproept. Er wordt immers niet geduid op handicaps – zoals bij voorbeeld autisme of enkelzijdige verlamming – maar op schoolsoorten, genoemd in artikel 2, tweede lid van de ISOVSO. Deze leden waren van mening dat in artikel 2 van het Onderwijskundig besluit ISOVSO het begrip op de zelfde en onjuiste wijze gebruikt wordt.

Ten aanzien van onderdeel J vroeg het lid van de R.P.F.-fractie of deze bepaling moet worden gezien in het licht tot een beperking van de groei van het (voortgezet) speciaal onderwijs te komen? Welke bestaande oprichtingsplannen zullen door de bepaling getroffen worden?

Onderdeel L

De voorgestelde wijziging van artikel 104 deed de leden van de P.v.d.A.-fractie de vraag stellen waarom niet is voorgesteld aan te sluiten bij artikel 108 van de Wet op het Basisonderwijs. Zij verwezen daarbij naar de discussie tijdens de behandeling van de OISOVSO in de Tweede Kamer. Door amendement is toen in artikel 62 vastgelegd dat de provincie er bij het opstellen van scholenplannen rekening mee moet houden of voldoende is voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs. Tijdens de behandeling van de OISOVSO in de Eerste Kamer is toen door een aantal leden de vraag gesteld of niet in het artikel dat de beëindiging van de bekostiging regelt het veiligstellen van het openbaar onderwijs zou moeten worden opgenomen.

Is de regering bereid op dit punt een harmonisatie van de ISOVSO met de WBO voor te stellen?

Artikel II, onderdeel B

De leden van de C.D.A.-fractie zouden gaarne een nadere toelichting ontvangen met betrekking tot artikel II onderdeel B.

Moet uit de toelichting en de verwijzing naar artikel 2 van het Onderwijskundig besluit ISOVSO geconcludeerd worden dat soorten van afdelingen voor meervoudig gehandicapte kinderen die onder het Besluit buitengewoon onderwijs 1967 mogelijk waren, onder de ISOVSO niet meer mogelijk zijn? In hoeverre wijkt de tekst van het Onderwijskundig besluit ISOVSO af van het Besluit buitengewoon onderwijs 1967? In artikel 1 van het Onderwijskundig besluit wordt een duidelijke definitie gegeven, er moet sprake zijn van nog een andere handicap, als bedoeld in art. 2, tweede lid, het sluit meerdere andere handicaps niet uit. In artikel 2, tweede lid van het Onderwijskundig Besluit is sprake van een zelfde meervoudige handicap, dat wil zeggen de eerste handicap, dat is dus de handicap op grond waarvan de leerlingen tot de school kunnen worden toegelaten. Een en ander laat dus de mogelijkheid open dat er naast een zelfde handicap nog verschillende andere handicaps kunnen bestaan. Wat is nu het verschil met afdelingen voor kinderen met een verschillende meervoudige handicap? Zijn deze laatste gezien het Onderwijskundig besluit niet meer mogelijk?

Onderdeel C

Met betrekking tot onderdeel C zouden deze leden gaarne vernemen hoeveel afdelingen en van welke aard, worden geregeld door de leden 3a, 3b, 3c van artikel E3.

De voorzitter van de commissie,
Van Leijenhorst

De griffier van de commissie,
Janssen